

Sygn. akt III C 538/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 20 czerwca 2016 rok

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Solka
Protokolant	Sekretarz sądowy Tamara Oktaba

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2016 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. M.

przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu S. w W.;

o zadośćuczynienie i odszkodowanie;

orzeka:

1. powództwo oddała;
2. zasądza od powoda B. M. na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej w niniejszym postępowaniu Skarb Państwa – Areszt Śledczy S. w W., kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz radcy prawnego P. K., kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należny podatek VAT, tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;
4. nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie.---

/-/ SSO Mariusz Solka

Sygn. akt: 538/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 kwietnia 2015 r. powód B. M. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego W. S. w W. kwoty 76.000,00 (siedemdziesiąt sześć tysięcy) złotych tytułem odszkodowania. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pomimo zalecenia powodowi dolnego łóżka przez lekarza w związku z jego problemami zdrowotnymi, w dniu 24

kwietnia 2015 r. zostało mu przydzielone górne łóżko w celi, na skutek czego przez cały weekend (piątek-niedziela) powód zmuszony był spać na podłodze. Powyższe w ocenie powoda naraziło go na utratę zdrowia i życia (pозew k. 4).

Pismem z dnia 12 sierpnia 2015 r. powód dokonał modyfikacji powództwa w ten sposób, że wniósł o zasądzenie kwoty 100.000,00 (sto tysięcy) złotych tytułem odszkodowania (pismo k. 42-42v).

W odpowiedzi na pozew, pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy W. – S. w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma wskazano, że powód w żaden sposób nie tylko nie wykazał ale nawet nie uprawdopodobnił domniemanej szkody i jej wysokości, ani tym bardziej nie wskazał normalnego związku przyczynowego. Pozwany wskazał również, że powód nie poparł swoich twierdzeń i żądań żadnym dowodem, który mógłby mieć jakiegokolwiek wpływa na rozstrzygnięcie niniejszego postępowania. Zaprzeczył także okolicznościom faktycznym podnoszonym w pozwie przez powoda odnośnie niezapewnienia powodowi dolnego łóżka zgodnie z zaleceniem lekarskim (odpowiedź na pozew k. 27-31).

Pismem z dnia 30 maja 2016 roku (k.198), powód dokonał kolejnego rozszerzenia powództwa domagając się odszkodowania za przedmioty według niego utracone w Areszcie, które powód wycenił na kwotę 580 złotych.

Sąd Okręgowy, ustalił następujący stan faktyczny:

Powód B. M. w okresie od dnia 24 kwietnia 2015 r. do dnia 27 kwietnia 2015 r. przebywał w pawilonie (...), oddziale(...) celi nr (...)w Areszcie Śledczym w W. – S.. Cella nr (...) jest celą 3 osobową, w której znajduje się 1 łóżko piętrowe oraz jedno łóżko pojedyncze. W czasie kiedy przebywał w niej powód, przebywało w niej łącznie trzech osadzonych. Każdy z nich zgodnie z zaleceniem lekarskim powinien zajmować dolne łóżko, po przybyciu powoda B. M. do wskazanej celi mieszkalnej, osadzony A. K. dobrowolnie złożył oświadczenie, w którym zadeklarował, że w okresie od dnia 24 kwietnia 2015 r. do 27 kwietnia 2015 r. rezygnuje z zakwaterowania na dolnym łóżku. Zwolnione dolne łóżko zostało wyznaczone powodowi, w związku z czym nie było powodów ażeby powód spał na podłodze (dowód: pismo Dyrektora AŚ w W. – S. k. 32, notatka służbowa k. 33, notatka służbowa k. 34, notatka służbowa k. 35, notatka służbowa k. 36, oświadczenie k. 37, zeznania powoda B. M. k. 113, zeznania świadka A. K. k. 183-184).

Starszy Oddziałowy, który pełnił służbę w dniu 24 kwietnia 2015 r. w oddziale penitencjarnym nr (...), w oddziale (...), nie zaobserwował ażeby powód B. M. spał na podłodze (dowód: notatka służbowa k. 34).

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał w oparciu o powołane wyżej dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, które Sąd uznał za wiarygodne w całości, albowiem nie budziły one wątpliwości co do swojej autentyczności i wiarygodności, a ponadto nie były one kwestionowane przez strony.

Sąd odmówił wiary zeznaniom powoda (k. 112-113) w zakresie, twierdzeń dotyczących spania przez powoda na podłodze. Powyższe okoliczności nie znalazły bowiem potwierdzenia w jakichkolwiek dowodach zgromadzonych w niniejszej sprawie, a nawet zostały zaprzeczone zarówno przez władze i pracowników jednostki penitencjarnej, jak również przez świadka A. K., który przebywał wówczas w jednej celi z powodem, a który został zawnioskowany przez powoda na okoliczność potwierdzenia właśnie tychże okoliczności.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka A. K. (k. 183-184) albowiem znajdują one oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, a przede wszystkim potwierdza je złożone przez świadka oświadczenie o rezygnacji z dolnego łóżka na czas przebywania w celi nr (...) powoda.

Oddaleniu podlegał wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z zakresu badania pisma ręcznego w zakresie oświadczenia złożonego przez świadka A. K. (wniosek k. 198, 202). W sytuacji gdy świadek A. K. w swoich zeznaniach w sposób jednoznaczny odniósł się do własnoręczności podpisu pod oświadczeniem z dnia 24.04.2015 roku (k.37), nie kwestionując swojego podpisu i wskazując dodatkowo w swoich zeznaniach na fakt, iż takie oświadczenie sam podpisał dobrowolnie i bez przymusu, nie było zdaniem Sądu konieczności sprawdzania w/w okoliczności.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu w całości jako nieudowodnione.

Na wstępie niniejszych rozważań wskazać należy, że brak zapewnienia właściwych warunków osadzenia w jednostce penitencjarnej i wiążące się z nim roszczenia winny być rozpatrywane w kontekście przesłanek naruszenia dobra osobistego w postaci godności człowieka. Nie ma natomiast potrzeby odwoływania się do swoistego dobra osobistego w postaci prawa do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności (tak: uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC z 2012 r., z. 2, poz. 15; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 289/12, www.sn.pl). Ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych osób pozbawionych wolności, w tym zwłaszcza godności musi uwzględniać konstytucyjny i prawno-międzynarodowy poziom ochrony ich praw, z tym, iż dochodzenie ochrony tych praw opiera się na przesłankach określonych w ustawach zwykłych. W powołanym wyroku SN z dnia 11 stycznia 2013 r. (I CSK 289/12) stwierdza się wyraźnie, że skazany ma prawo do odbywania kary pozbawienia wolności w takich warunkach, jakie gwarantuje mu konkretny system prawny, o ile nie naruszają one zakazu tortur i nieludzkiego traktowania. Ocena roszczeń osoby pozbawionej wolności w związku z niewłaściwymi warunkami osadzenia wymaga podejścia kumulatywnego, a zatem analizy, czy w konkretnej sprawie warunki te naruszyły godność tej osoby przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności i parametrów decydujących o ich uciążliwości, w tym także czasu przebywania w określonych warunkach.

Mając na względzie powyższe, w ocenie Sądu, powód B. M. dochodząc „odszkodowania” za narażenie jego osoby na utratę zdrowia i życia w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności, dochodził ochrony swoich dóbr osobistych.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Zaś art. 24 § 1 k.c. stanowi, że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Natomiast art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie I ACa 1150/06 (tak: wyrok z dnia 24 lipca 2008 r., OSAW 2008/4/110) w przypadku naruszenia dóbr osobistych bezprawnym działaniem sprawcy pokrzywdzonemu przede wszystkim przysługują środki o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c., a w przypadku gdy działanie naruszydźciela jest także zawinione środki o charakterze majątkowym, o których stanowi art. 448 k.c. Przy czym warto zwrócić uwagę, iż obydwa roszczenia mają charakter samodzielny i pokrzywdzonemu przysługuje prawo ich wyboru, zaś Sądowi pozostawiona jest ocena celowości przyznania ochrony w żądanej formie, jego adekwatności do rodzaju naruszonego dobra, a przede wszystkim rozmiaru doznanej krzywdy. Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego podstawowym kryterium oceny sądu winien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekomensowanie oraz złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z tych też względów Sąd jest zobowiązany ustalić zakres cierpień pokrzywdzonego, a przy ocenie tej przesłanki nie może abstrahować od wszystkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy. Warto podkreślić, iż znikomość ujemnych następstw może być podstawą do oddalenia powództwa o przyznanie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Wskazując na brzmienie powyższych przepisów prawnych w pierwszej kolejności wymaga rozważania czy w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych, a jeśli tak to jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone podczas pobytu w AŚ S.. Należy podkreślić, że doktryna i orzecznictwo stoją zgodnie na stanowisku, że przy ocenie zaistnienia naruszenia dobra osobistego należy posługiwać się kryteriami obiektywnymi, nie zaś kierować się jedynie odczuciami o charakterze subiektywnym osoby występującej o przyznanie ochrony. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 26 października 2001 roku (V CKN 195/01, LEX nr 53107), w którym stwierdził, że ocena, czy część człowieka została zagrożona bądź naruszona, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Istotne jest bowiem nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej. Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego, jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie (tak: uzasadnienie wyroku z dnia 08 maja 2009 roku w sprawie VI ACa 1242/08), spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Należy przy tym zaznaczyć, że konieczne jest także zachowanie umiaru i nie może nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do przypadków drobnych, opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony.

W ocenie Sądu, przy uwzględnieniu stanu faktycznego ustalonego w niniejszej sprawie, nie sposób uznać za prawdziwe twierdzeń powoda, że przez okres trzech dni spał na materacu ułożonym na podłodze z uwagi na brak dostępu do zaleconego mu przez lekarza dolnego łóżka. Powód celem wykazania tej okoliczności oprócz własnych twierdzeń, przywołał zeznania jedynie świadka A. K.. Jednakże z zeznań powołanego świadka wynikają okoliczności przeciwne albowiem świadek jednoznacznie zeznał, że dobrowolnie oddał powodowi przysługujące mu wówczas dolne łóżko, podniósł przy tym, że powód wielokrotnie formułował szereg oskarżeń przeciwko różnym osobom i w związku z różnymi sytuacjami, a działania przez niego podejmowane mają jedynie na celu umożliwić mu zdobycia pewnych środków pieniężnych. Z zeznań świadka, który przebywał z powodem w jednej celi, w czasie kiedy rzekomo spał on na podłodze wynika, że miał on dostęp do dolnego łóżka, na którym spał. Świadek wskazał również, że niemożliwym byłoby spanie przez powoda na podłodze w celi albowiem na taką okoliczność nie wyraziliby zgody pracownicy służby więziennej, którzy albo kazaliby przejść powodowi na łóżko bądź też zostałyby on przeniesiony do izolatki (k.184).

Twierdzeniom powoda zaprzeczają również dokumenty zgromadzone w sprawie, w szczególności oświadczenie złożone przez współosadzonego z powodem A. K. datowane na dzień 24 kwietnia 2015 r., w którym wyraził on zgodę na spanie na górnym łóżku w celi, w której przebywał wraz z powodem. Przesłuchiwany jako świadek, A. K. potwierdził ponadto własnoręczność swojego podpisu oraz jednoznacznie zeznał, iż oświadczenie to złożył dobrowolnie. Powyższe potwierdza, że powód mógł korzystać z zaleconego mu dolnego łóżka. Okoliczność ta została potwierdzona również notatką urzędową sporządzoną przez Starszego Oddziałowego, który w dniu 24 kwietnia 2015 r. pełnił służbę w bloku, w którym przebywał powód (k.34).

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Należy przy tym pamiętać, że twierdzenie istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (tak: wyrok SN z dnia 22 listopada 2001r., I PKN 660/00). Zatem to na powodzie spoczywał ciężar wykazania faktów których wystąpienie naruszało jego dobra osobiste, a więc faktu naruszenia dóbr osobistych a także krzywdy, jakiej w swojej ocenie doznał wskutek pobytu w Areszcie Śledczym W. – S., Przy czym podkreślić należy, iż takowym dowodem nie mogą być jedynie twierdzenia samej strony, nie poparte żadnymi absolutnie dowodami.

Rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki

prawne (art. 6 k.c.) (tak: wyrok SN z dnia 17.12.1997 r., I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76). A więc ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają stronę, która nie dopełniła ciężącego na niej obowiązku.

W przedmiotowej sprawie powód nie sprostował temu obowiązkowi. W ocenie Sądu, nie udowodnił on tych okoliczności, jakie podnosił w pozwie i w kolejnych pismach procesowych - nie wykazał bowiem, że z uwagi na warunki bytowe panujące w Areszcie Śledczym W. – S. w W. zmuszony był spać na podłodze, a wręcz przeciwnie dowody zgłoszone przez powoda oraz pozwanego wskazują na zupełnie odmienny stan faktyczny niż wynikający z twierdzeń powoda, co nakazuje zakwestionować twierdzenia powoda o naruszeniu jego dóbr osobistych.

Wskazać należy, że zgodnie z przepisem art. 417 § 1 k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa na gruncie tego przepisu są zatem: szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej przez Służbę Więzienną oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody (tak: T. P., Podstawy i zakres żądań odszkodowawczych związanych z pobytem w zakładzie karnym /areszcie śledczym/, Pal. 7-8/2013, s. 32). Odpowiedzialność Skarbu Państwa jest natomiast niezależna od winy.

W ocenie Sądu powód nie wykazał ani nie udowodnił, aby w dniach 24 kwietnia – 27 kwietnia 2015 r. na skutek niezapewnienia mu właściwych warunków bytowych w celi nr(...) doznał on szkody, która naraziłaby go na utratę zdrowia lub życia. Na marginesie wskazać należy, że nawet w sytuacji kiedy rzeczywiście powód spałby na podłodze, to nie wskazał on w jaki sposób powyższe mogło narazić go na utratę zdrowia lub życia.

Jednocześnie wskazać należy, że Sąd nie będzie odnosił się do stanu zdrowia powoda, nie będzie też ustalał czy powód rzeczywiście jest osobą chorą ani też czy zasadnie ma wpisane w książkę zdrowia zalecenie od lekarza, że powinien spać na dolnym łóżku w celi. Okoliczności te pozostają bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy albowiem, przedmiotem powództwa nie jest dostępność do służby zdrowia w jednostce penitencjarnej, w której powód przebywał ani też prawidłowość podejmowanego wobec niego leczenia czy też wydawanych zaleceń lekarskich, a zapewnienie powodowi podstawowych warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

Oddaleniu podlegało także powództwo sformułowane w piśmie z dnia 30 maja 2016 roku (k.198), w zakresie w jakim powód domagał się odszkodowania z tytułu utraty przez niego w AŚ S. odzieży i przedmiotów osobistych, które zostały oszacowane przez powoda na kwotę ok. 580 złotych. Poza twierdzeniami powoda, na okoliczność zasadności swojego roszczenia powód nie przytoczył absolutnie żadnych dowodów, nie przedstawił dowodu własności rzekomo utraconych przez siebie przedmiotów ani dowodów na oszacowanie ich wartości. Powództwo w tym zakresie opierało się tylko i wyłącznie na twierdzeniach powoda i niczym więcej, w związku z czym nie mogło zostać przez Sąd w jakimkolwiek zakresie uwzględnione, o czym Sąd orzekł w pkt. 1 wyroku.

Mając na względzie fakt, że powód nie udowodnił istnienia okoliczności, które uzasadniałyby powództwo, podlegało ono oddaleniu, o czym Sąd orzekł w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o treść art. 11 ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., mając na uwadze, iż powództwo zostało oddalone w całości, zaś powód powinien być potraktowany jako strona która w całości przegrała sprawę. Wysokość kosztów procesu została ustalona w oparciu o § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, na podstawie którego należało orzec jak w pkt 2 wyroku.

W pkt 3 sentencji wyroku, w oparciu o § 2 pkt 3 w zw. z § 10 pkt. 25) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd nakazał wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz radcy prawnego P. K., kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należny podatek VAT, tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Natomiast w pkt 4 sentencji wyroku na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nieuiszczone koszty sądowe Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa, bowiem na mocy postanowienia z dnia 28 maja 2015 roku (k.6), powód został zwolniony od kosztów sądowych w części, tj. od opłaty od pozwu, a analizując sytuację materialną i życiową powoda, Sąd doszedł do przekonania, iż mało prawdopodobnym jest, aby od czasu kiedy Sąd rozpoznawał wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, jego sytuacja materialna uległa poprawie.

Mając powyższe na względzie, Sąd orzekł jak w wyroku.---

/-/ SSO Mariusz Solka